

Jutlus Nõos P, 25.03.18 kell 11.00, palmipuudepüha

Lektsioonid: Js 50:4–10; Mt 21:12–17

Pihikõne: Gl 6:2

Jutlus: Fl 2:5–11

Laulud: 75 (1–4); 269 (1–3, 4); 66 (1–2); 77 (1–3, 4)

Mõtlege iseenestes sedasama, mida Kristuses Jeesuses: kes, olles Jumala kuju, ei arvanud osaks olla Jumalaga võrdne, vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks; ja ta leiti välimuselt inimesena. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. Seepärast on Jumal tõstnud ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud talle selle nime, mis on üle iga nime, et Jeesuse nimes nõtkuks iga põlv nii taevas kui maa peal kui maa all, ja et iga keel tunnistaks: Jeesus Kristus on Issand – Jumala Isa kirkuseks.

Mida tähendab lause „Mõtlege iseenestes sedasama, mida Kristuses Jeesuses“? See näib olevat seotud millegi müstilisega. Me saame küll mõelda iseenestes, kuid kuidas saaksime mõelda Kristuses?

Võib-olla on tegemist tõlkeprobleemiga? Aga ei. Kui vaatame kreekakeelset algteksti, siis veendume, et see lause ongi sõnasõnalt tõlgitav umbes nii nagu meie kaasaaegne piiblitõlge selle esitab: „Seda mõtlege iseenestes, mida ka Jeesuses Kristuses.“

Lutheri piiblitõlge saksa keelde pakub välja tõlgenduse *Ein jeder sei gesinnt, wie Jesus Christus auch war*, mida võiks eesti keelde tõlkida umbes nii: „Olgu igaüks sellise meelsusega, nagu oli ka Jeesus Kristus“. Näib, et Luther rõhutab siin pigem seda, et koguduses tuleks elada Kristuse eeskujul.

Milline on siis Kristuse eeskuju? Apostel Paulus kirjeldab oma kaunis hümnis seda kõike. Esmalt loobus Kristus oma õiguspärasest kohast Jumala troonil. Paulus ütleb, et Jeesus Kristus oli Jumala kuju. Tavaliselt viidatakse selle mõtte juures Jh 1:1: „Alguses oli Sõna ja Sõna oli Jumala juures ja Sõna oli Jumal.“ Jeesus Kristus oli alguses, ta oli Jumala juures ja oli Jumal.

Ja nüüd, Jeesus Kristus, kes oli Jumalaga võrdne, loobus oma võrdsusest ning sai selliseks nagu inimene. Teisisõnu: see, kes oli enne loomist, sai selle sarnaseks, kes on loodud. See on tohutu enesealandamine. See on sama nagu päike oleks saanud tolmutükemeks.

Miks Jeesus Kristus niisuguseks sai? Miks sai päike tolmutükemeks? Selleks, et meile, inimestele appi tulla! Päike sai selleks tolmutükemeks, et teistele tolmutükemeile appi tulla. Ja milles see abi seisnes? Päike mitte ainult ei saanud tolmutükemeks, vaid ka teenis kõiki tolmutükemeid, oli niisiis kõige allaheitlikum tolmutübe miljardite hulgas.

Meenutan manitsust, mille esitas Paulus algul: „Olgu igaüks sellise meelsusega, nagu oli ka Jeesus Kristus.“ Jah, inimene, see tolmutübe ei suuda end alandada nii palju nagu päike, kes sai tolmutükemeks. Kuid ta peab suutma end niipalju alandada, et teenida teist tolmutübet, kaasinimest.

Ometi me näeme inimese käitumises hoopis midagi vastupidist. Terve meie elu kulub sellele, et tõestada iseendale ja teistele, et me oleme enamad kui tolmutükemed. Me tahame olla paremad võimalikult paljudest teistest inimestest. Suured diktaatorid on ette kujutanud, et nad ongi kõige suuremad ja tähtsamad inimesed planeedil. Ja kui on veel konkurente, siis tuleb nad hävitada.

Inimene sünnib siia maailma ja püüab end jalamaid maksma panna. Kui ta on näljane, siis ta karjub, et talle süüa antaks. Niipea kui lapsed käia suudavad, hakatakse neid õpetama, et nad eluvõitluses alla ei jääks. Juba lasteaias tuleb hakata kõva tööd tegema, et pääseda üldharidussüsteemi esimesse astmesse.

Ja milleks haridus? Selleks, et elus paremini hakkama saada. Teisisõnu, olla paremad võimalikult paljudest tolmutükemeist, inimestest.

Igal inimesel on ka enesearmastus, mis on kergesti haavatav. Vanasti kutsuti auhaavaja duellile, nüüd minnakse temaga kohtusse või püütakse kuidagi teisiti paika panna.

Olen palju kuulnud räägitavat loomulikust valikust ka inimühiskonnas. See olevat nagu

loodusseadus. Nõrgemad isendid peavad tugevamaile alistuma ja kaduma.

Jumala silmis on see kõik naeruväärne: üks tolmukübe olevat tugevam kui teine ja suretavat nõrgemat tüüpi tolmukübemed välja! Ometi on kõik kaduvad ja jutt sellisest loomulikust valikust on seega viimselt täiesti mõttetu.

Jeesus Kristus õpetas meile aga hoopis midagi muud. Mt 23:11 ütleb Jeesus: „Aga suurim teie seast olgu teie teenija!“ Kuidas on võimalik niimoodi elada? Rääkisin ennist inimese bioloogilisest ja ühiskondlikust arengust. Loomulikult ei saa me sellest loobuda. Kuid teenida saab sellegipoolest.

Kõigepealt peab inimene aru saama, et ta on selles maailmakõiksuses vaid tolmukübe. Jumal ütleb 1Ms 3:19 inimesele: „Tõesti, sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!“ Ja mitte ainult tolmukübe, vaid kaduv tolmukübe, kelle arenguillusioonid on viimselt määratud kaduvusele.

Teiseks tuleb inimesel leida oma roll selles maailmakõiksuses. Olgu pealegi tolmukübe, aga ka tolmukübemel on tolmpilves oma koht ja ülesanne. See on suur õnnistus, kui inimene tajub oma kohta, mille Looja talle on seadnud.

Ja kui inimene on oma koha leidnud, siis peab ta aru saama, et see koht pole tal mitte kuidagi välja teenitud, vaid antud kingituseks. Jeesus räägib ju selle kohta tähendamissõna Lk 17:7–10: „Aga kes teie seast, kellel on sulane kündmas või karja hoidmas, ütleks temale, kui ta väljalt tuleb: „Tule kohe siia ja istu lauda!“? Eks ta pigem ütle talle: „Valmista mulle õhtusöök ning pane vöö vöole ja teeni mind, kuni ma saan söönud ja joonud, ning pärast söö ja joo sina!“ Kas ta seda sulast tänab, et see tegi, mida tal kästi? Nõnda ka teie: kui te olete teinud kõik, mida teil on kästet, siis öelge: Me oleme tühi sulased, me oleme ju teinud, mis meie kohus oli teha.“

Kui nüüd inimene on oma koha maailmakõiksuses leidnud, siis ta on valmis teenimiseks ja teeb seda rõõmuga. Ta saab aru, et ta ei tööta mitte omaenese heaoluks, vaid täidab lihtsalt oma kohust, mis on talle antud. Ja tal pole mingit tahtmist end ise ülendada. Sest, nagu ütleb Jeesus Mt 23:12: „Kes ennast ise ülendab, seda alandatakse, ja kes ennast ise alandab, seda ülendatakse.“

Kuidas siis ülendatakse? Siin ongi peidus Jumala suur saladus, mis on meile Jeesuses Kristuses avalikuks saanud. Paulus ütleb meie kirjakohas: Jeesus Kristus „alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani. Seepärast on Jumal tõstnud ta kõrgemaks kõrgest ja annetanud talle selle nime, mis on üle iga nime.“

Inimene, kes alandab end kõiksuse Looja käe alla ja usub Kristuse alandusse ristisurmas, ülendatakse samamoodi. Kuidas täpselt, seda me ei tea. Kuid Paulus ütleb, et meile antakse siis Jumala Vaim, kes meid juhib. Rm 8:16–17: „Seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed. Kui me oleme aga lapsed, siis oleme ka pärijad, nii Jumala pärijad kui Kristuse kaaspärijad; ning kui me koos temaga kannatame, siis meid ka koos temaga kirgastatakse.“ Sellise alanduse tee on läbi käinud Jeesus ja ülendatud kõrgeimaks, kelle nime nimetades nõtkub iga põlv – Issandaks Jeesuseks Kristuseks.

Nii nagu meie ei pea end alandama päiksest tolmukübemeiks, ei pea me ka oma inimliku alanduse teel taluma selliseid vaevu nagu pidi taluma Kristus. Kuid meil kõigil on oma ristitee. Täna meenutame 69 aasta möödumist märtsiküüditamisest 25. märtsil 1949 ja järgnevatel päevil. Neil päevil saadeti Eestist asumisele Siberisse üle 20 500 inimese, see on enam kui praeguse Viljandi linna jagu inimesi.

Küllap on kõigi meie sugulaste hulgas neid, kes on küüditamise läbi elanud või ka Siberis sündinud. Sellise saatuse suhtes ei tule pähe paremat sõna kui ebaõiglus: kannatasid ju süütud inimesed. Selline ühtede inimeste vägivald teiste vastu tuleb vaid hukka mõista.

Lugesin viimasest Eesti Kirikust piiskop Tiit Salumäe artiklit, kus ta mainib ka psühhiaater dr Heino Noore uurimust küüditatute edasisest käekäigust. Dr Noore uurimuse kohaselt on vägivaldelaamused sööbinud rahva ühismällu ja psüühikamuutused kanduvad ohvrite teisekolmandasse põlvkonda. Vähemalt pooled ellujäänuid vajavad praegu hooldust, neist kolmandik arstiabi. Repressioonitrauma tagajärjed võivad ulatuda vähemalt 2030.–2040. aastatesse.

Kuidas sellise kannatusega toime tulla? Jah, on võimalik leppida saatusega ja tänada õnne, et järgnevad põlvkonnad ei pidanud läbi elama nii hulle repressioone. Kuid ka see ei anna neile kannatustele mingit mõtet.

Inimlikele kannatustele annab mõtte vaid Kristuse kannatus. Kristus kannatas selleks, et meie

kogeksime Jumala armu ja rahu igavesti. Kui me anname oma elu usus Kristusesse Jumala hoolde, siis ei heitu me enam oma kannatustest, sest me teame, et Kristus on kannatanud palju rohkem, pealegi süütult.

Nõnda ei tohi eesti rahvale osaks saanud kannatusi küll unustada, kuid nende mõjust tuleb üle saada usus Jeesusesse Kristusesse. Seda mõistis ka repressioonides oma ema kaotanud dr Heino Noor, kes rajas vihkamise asemel Haapsalu toomkirikusse kõigi kannatanud Eesti emade mälestuseks Emaaltari.

Nõnda, kui suudame elada sellise meelsusega nagu oli Kristusel, siis suudame taluda oma elu kannatusi ja, kui Jumal tahab, saada koos Kristusega tolmutüübemest Päikeseks.

Aamen.